

G-SPORTPARTICIPATIE IN VLAANDEREN

De G-sportdrempels van vandaag als uitdaging voor morgen

COLOFON

Synthese wetenschappelijk onderzoek 'G-sportparticipatie in Vlaanderen'

Maart 2018

© G-sport Vlaanderen vzw

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van G-sport Vlaanderen vzw.

Verantwoordelijke uitgever

G-sport Vlaanderen vzw, Greet Dupain, Boomgaardstraat 22, 2600 Antwerpen

VOORWOORD

Na een jaar van onderzoeksinspanningen voedt het kenniscentrum van G-sport Vlaanderen vzw zich met baanbrekende gegevens over de G-sportparticipatie in Vlaanderen. Een unicum. Nooit eerder namen zoveel respondenten per type handicap deel aan een dergelijk wetenschappelijk onderzoek. Het stelt G-sport Vlaanderen vzw in staat het G-sportverhaal te analyseren en kracht bij te zetten waar nodig. Een opdracht die we als kenniscentrum graag ter harte nemen.

Bij de start van het onderzoek stelde G-sport Vlaanderen vzw een 'Stuurgroep wetenschappelijk onderzoek' samen gevormd door diverse experts vanuit Sport Vlaanderen, Parantee-Psylos, S-Sport//Recreas en uiteraard ook vanuit G-sport Vlaanderen zelf. Deze stuurgroep boog zich samen met de KU Leuven over de onderzoeksstrategie en -resultaten. Dit allen met één gezamenlijke drijfveer voor ogen: **duidelijke resultaten genereren** die de diverse actoren op het werkveld kunnen gebruiken **om G-sport in het algemeen en G-sporters in het bijzonder nog een prominentere plek te kunnen geven in onze samenleving.** De samenstelling en de inzet van de stuurgroep toont aan hoezeer het G-sportverhaal omringd wordt door gepassioneerde mensen die tijd noch energie sparen om de handen in elkaar te slaan om op complementaire wijze het G-sportverhaal blijvend te activeren.

Het onderzoek werd toevertrouwd aan de 'Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen' van de KU Leuven, getrokken door de onderzoeksgroep 'Sport- & Bewegingsbeleid'. Dit onder leiding van Prof. Dr. J. Scheerder en samen met de onderzoeksgroep 'Aangepaste Bewegingsactiviteiten' en 'Psychomotorische Revalidatie' onder leiding van Prof. Dr. Y. Vanlandewijck.

Naast de passie en de inzet van het hele onderzoeksteam was het resultaat van dit wetenschappelijk onderzoek niet mogelijk geweest zonder de financiële ondersteuning vanuit Sport Vlaanderen en vanuit Minister van Sport Philippe Muyters. De steun vanuit het kabinet sport toont aan dat het G-sportverhaal aan belang wint bij beleidsmakers. Dankzij de enthousiaste steun kan G-sport Vlaanderen vzw de 'G' van G-sport een steeds duidelijker 'G'ezicht geven.

G-sport Vlaanderen vzw wil graag de deelnemende respondenten bedanken. Bedanken voor hun tijd, voor hun inzet en voor hun engagement. Tot slot danken we graag de lezers van dit onderzoek, voor zijn of haar interesse in het G-sportverhaal. **Voor G-sport Vlaanderen vzw betekenen de resultaten een startpunt van concrete actiepunten,** de uitwerking van praktische tools maar evenzeer een vervolgverhaal op dit onderzoek. De weg van innovatie en uitdagingen ligt voor ons, wandel of rol gerust met ons mee!

INHOUD

Inleiding	5
Over het onderzoek en de meewerkende partners	6
Definities en afkortingen	7
Algemene cijfers en kanttekeningen	8
1. Personen met een beperking en de verdeling over types handicap	8
2. Relatief inkomen en benodigde hulpmiddelen	10
Resultaten G-sportparticipatie in Vlaanderen	12
3. Sportparticipatie	12
4. Sportcontext en sportvoorkeur	14
5. Spordrempels en motivatie	16
Resultaten per type handicap	18
6. Fysieke beperking (FYS)	19
7. Blinden en slechtzienden (VI)	20
8. Doven en slechthorenden (AU)	21
9. Verstandelijke beperking (VE)	22
10. Psychische kwetsbaarheid (PSY)	23
11. Autismespectrumstoornis (ASS)	24
Notities	25

INLEIDING

G-sporters zijn sporters met een handicap die dagelijks vol overgave sporten en bewegen...maar vinden ze wel voldoende de juiste weg naar een gepaste sport? Kennen clubs en G-sporters de kanalen waar ze de juiste sportmaterialen of specifieke ondersteuning kunnen vinden? Binnen een inclusieve maatschappij wil G-sport Vlaanderen vzw alle tools aanreiken om de verankering van G-sport te ondersteunen. Dit baanbrekend wetenschappelijk onderzoek 'G-sportparticipatie in Vlaanderen' kadert rechtstreeks binnen de taken van G-sport Vlaanderen vzw als kenniscentrum.

G-sport Vlaanderen vzw neemt het enthousiaste engagement op om meer personen met een handicap aan het sporten en bewegen te krijgen en hen puur sportplezier te bezorgen. Bij G-sport Vlaanderen vzw supporteren we daarom voor iedereen, welke handicap je ook hebt: een verstandelijke of fysieke handicap, een psychische kwetsbaarheid, slechtziend of slechthorend,... Iedereen aan het sporten, daar gaan we voor! We werken samen met iedereen die G-sport letterlijk en figuurlijk een duwtje in de rug wil geven: zorginstellingen, scholen uit het buitengewoon onderwijs, de (G-)sportsector, Vlaamse beleidsmakers maar evenzeer door samenwerking met hogescholen en universiteiten.

Als kenniscentrum deelt G-sport Vlaanderen vzw maar al te graag alle kennis die ze heeft over G-sport. Hoe meer we iedereen voeden met informatie, hoe beter personen met een handicap de stap naar sport (kunnen) zetten. **Via een gebalde, to-the-point synthese wenst G-sport Vlaanderen vzw de resultaten van dit wetenschappelijk onderzoek verder te vergroten en een multiplicatoreffect te genereren.**

Aan de hand van enkele duidelijke en eenvoudige infographics geeft G-sport Vlaanderen vzw een weerslag van de meest relevante cijfers uit het onderzoek. Via de getoonde cijfers schept G-sport Vlaanderen vzw het beeld van 'de (niet-)sporter met een handicap' en zijn of haar beweegredenen. Deze synthese is dus niets meer dan een begrijpbare weergave van het onderzoek en trekt zelf geen conclusies.

OVER HET ONDERZOEK EN DE MEEWERKENDE PARTNERS

In opdracht van G-sport Vlaanderen vzw en met de steun van Sport Vlaanderen voerden onderzoekers van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid en van de Onderzoeksgroep Aangepaste Bewegingsactiviteiten & Psychomotorische Revalidatie van de KU Leuven in 2017 een onderzoek uit naar de actieve beoefening van sport door personen met een beperking in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG).

Nooit eerder werd zo'n baanbrekend wetenschappelijk onderzoek verricht naar dit onderwerp. Het sluit bovendien mooi aan bij het toenemende belang van sport en fysieke activiteit in onze samenleving én de groeiende aandacht voor participatiekansen voor personen met een beperking in het bijzonder. Dit onderzoek geeft een stand van zaken over de sportparticipatie van personen met een beperking in Vlaanderen en dient als een nulmeting voor verder vergelijkend onderzoek.

Hiermee hopen G-sport Vlaanderen vzw, Sport Vlaanderen en de onderzoekers van de KU Leuven een bijdrage te leveren aan het (sport)beleid dat streeft naar een verhoogde actieve deelname aan sport door personen met een beperking in Vlaanderen en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

KU LEUVEN

DEFINITIES EN AFKORTINGEN

Sportparticipatie:

De actieve deelname door een breed publiek aan bewegingsactiviteiten met een sportief karakter, beoefend gedurende de vrije tijd, in een sportieve context en zonder een louter utilitair karakter.

Regelmatige sporter:

Je sport minstens één keer per week.

Niet-regelmatige sporter:

Je nam het afgelopen jaar minstens 1 keer actief deel aan een bewegingsactiviteit, maar minder dan één keer per week.

Personen met een beperking (PMB):

De totale groep van personen met een beperking wordt opgedeeld in 6 categorieën:

- Fysiek (FYS)
- Blinden en slechthorenden (VI)
- Doven en slechthorenden (AU)
- Verstandelijk (VE)
- Psychisch (PSY)
- Autismespectrumstoornis (ASS)

ALGEMENE CIJFERS

EN KANTTEKENINGEN

1. Personen met een beperking en de verdeling over type handicap

Op basis van de literatuurstudie binnen dit wetenschappelijk onderzoek, kunnen we stellen dat ongeveer 23% van alle Vlamingen een handicap of beperking heeft. Naar schatting 12% van de bevolking voelt zich hierdoor beperkt in het uitvoeren van dagelijkse activiteiten.

Voor de realisatie van dit wetenschappelijk onderzoek werkten we met een specifieke vragenlijst. Deze werd via alle mogelijke kanalen zo breed mogelijk verspreid om zoveel mogelijk respondenten te genereren, ook via allerlei sportorganisaties. De representativiteit werd achteraf gegarandeerd op basis van vergelijkend cijfermateriaal.

Bij de verspreiding van de vragenlijst gaven we duidelijk aan dat het een vragenlijst betrof over sportparticipatie. Hierdoor waren mensen die op één of andere manier bij het sportgebeuren betrokken zijn waarschijnlijk ook meer aangesproken om deel te nemen aan de studie. Dit zorgt ervoor dat het aantal G-sporters hoger ligt dan het werkelijke aantal.

Bij het afsluiten van de vragenlijst registreerden we in totaal 2.820 vragenlijsten, waarvan 1.770 vragenlijsten volledig en 1.050 onafgewerkt ingevuld. Uiteindelijk bleken 1.555 vragenlijsten relevant voor de analyse binnen dit onderzoek. Alle vragenlijsten werden hetzij digitaal, hetzij mondeling ingevuld. 1.172 deelnemers werden bereikt via niet-sportgerelateerd kanaal (82,4%).

TYPE HANDICAP:

Fysieke beperking [FYS]

Blind/slechtziend [VI]

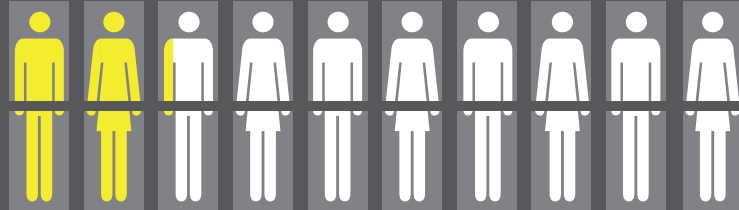
Doof/slechthorend [AU]

Verstandelijke beperking [VE]

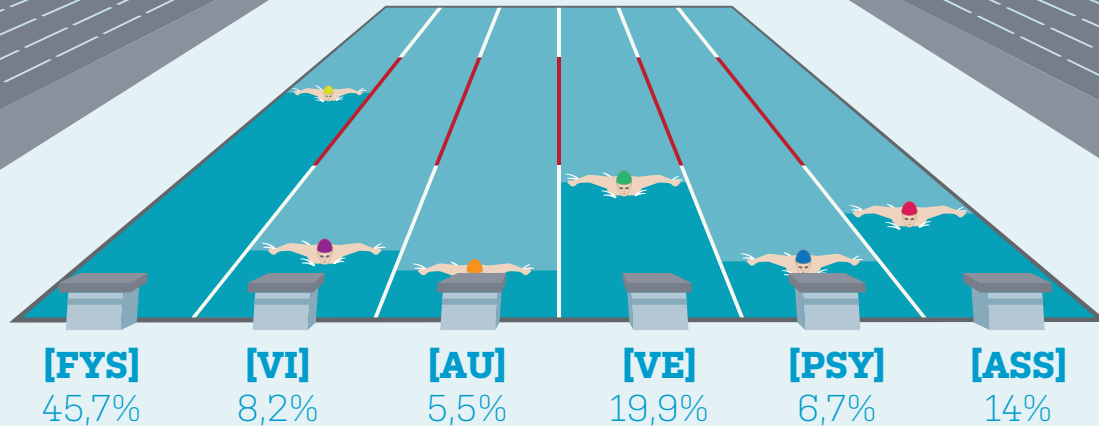
Psychische kwetsbaarheid [PSY]

Autisme [ASS]

In Vlaanderen:
is **23%** een persoon
met een beperking
(PMB)

VERDELING PER TYPE HANDICAP

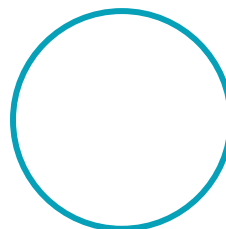

2. Relatief inkomen en benodigde hulpmiddelen

Personen met een beperking hebben een lager dan gemiddelde socio-economische status. Ze zijn vaak lager opgeleid dan personen zonder beperking en geven aan dat ze moeilijk financieel rondkomen. De cijfers binnen dit onderzoek tonen aan dat slechts 28% van de personen met een beperking makkelijk rondkomt met zijn of haar inkomen.

Daarnaast bevestigt het onderzoek dat 55% van de personen met een beperking beroep moeten doen op hulpmiddelen om mobiel te kunnen zijn. 27,7% is bovendien gebonden aan een rolstoel.

Hulpmiddelen die personen met een beperking nodig hebben om zich te verplaatsen

45%

Geen

27,7%

Manuele rolstoel

13,7%

Krukken

13,4%

Loophulp

6,4%

Elektrische rolstoel

6,2%

Elektroscooter

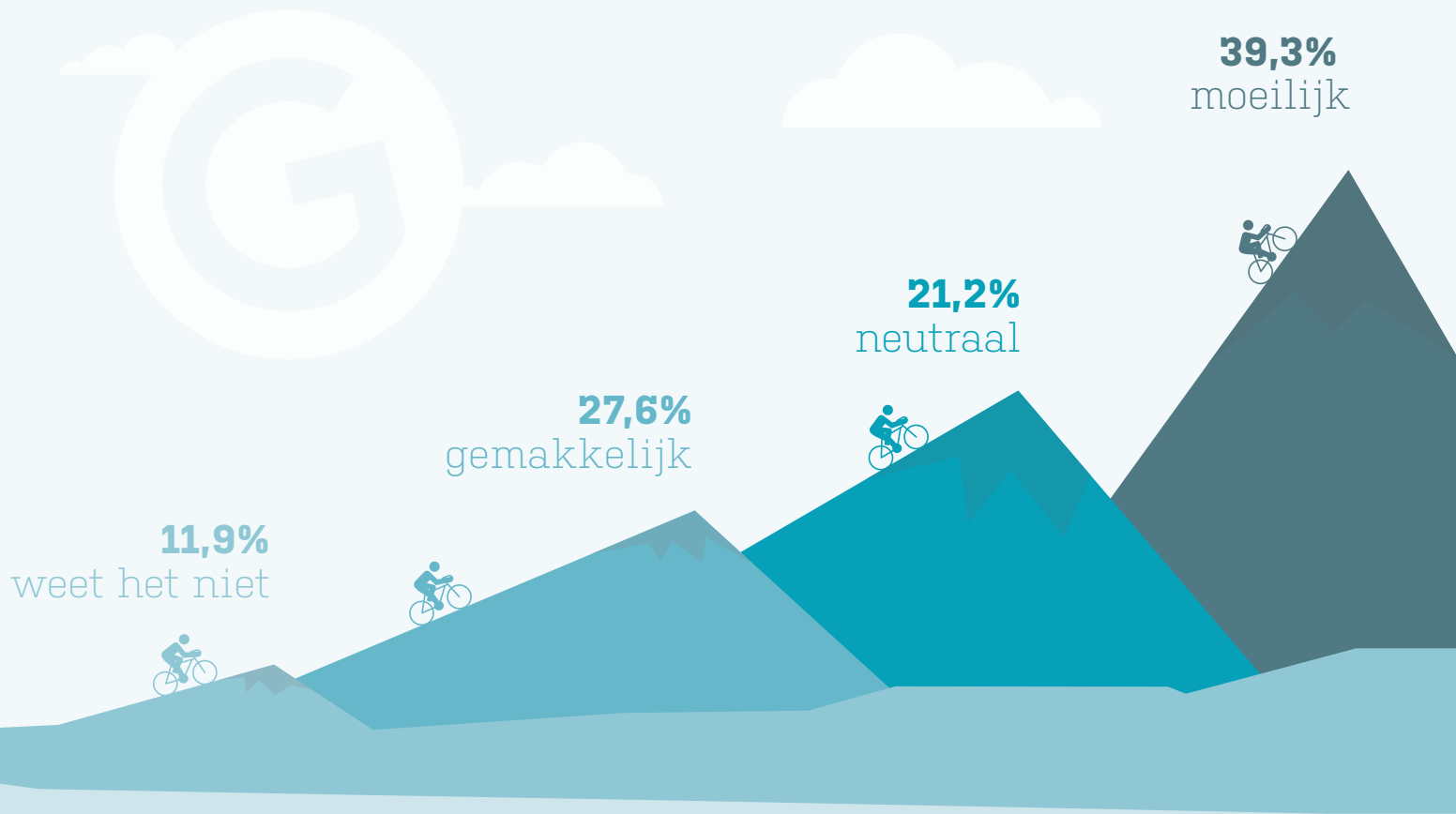
4,2%

Prothese

Combinaties van verschillende hulpmiddelen worden soms door eenzelfde persoon gebruikt

KOMEN PERSONEN MET EEN BEPERKING FINANCIËEL ROND MET HUN INKOMEN?

RESULTATEN G-SPORTPARTICIPATIE

IN VLAANDEREN

3. Sportparticipatie

De vragenlijst voor dit wetenschappelijk onderzoek werd via alle mogelijke kanalen zo breed mogelijk verspreid, dus ook via sportorganisaties. Van alle 1.555 personen die breed bevroegd werden, gaf 51.8% aan regelmatig te sporten (= minstens 1 keer per week), 12.3% aan niet regelmatig te sporten (= minstens 1 keer per jaar) en 35.9% helemaal niet gesport te hebben in het afgelopen jaar.

Door de bevraging ook via sportorganisaties te verspreiden, bestaat de kans dat de cijfers in de bijhorende infografiek hoger zijn dan wanneer we de vragenlijst verspreid hadden via sportneutrale kanalen. In vergelijking merken we dat bij de 1.172 personen met een beperking die de vragenlijst toegestuurd kregen via een niet-sport gerelateerd kanaal, 46% aangaf dat ze op regelmatige basis sporten. 42% gaf aan dat ze in het afgelopen jaar geen enkele keer gingen sporten.

51,8%

regelmatige
sporter

12,3%

niet-regelmatige
sporter

35,9%

niet-
sporter

SPORTPARTICIPATIE VAN PERSONEN MET EEN BEPERKING

4. Sportcontext en sportvoorkeur

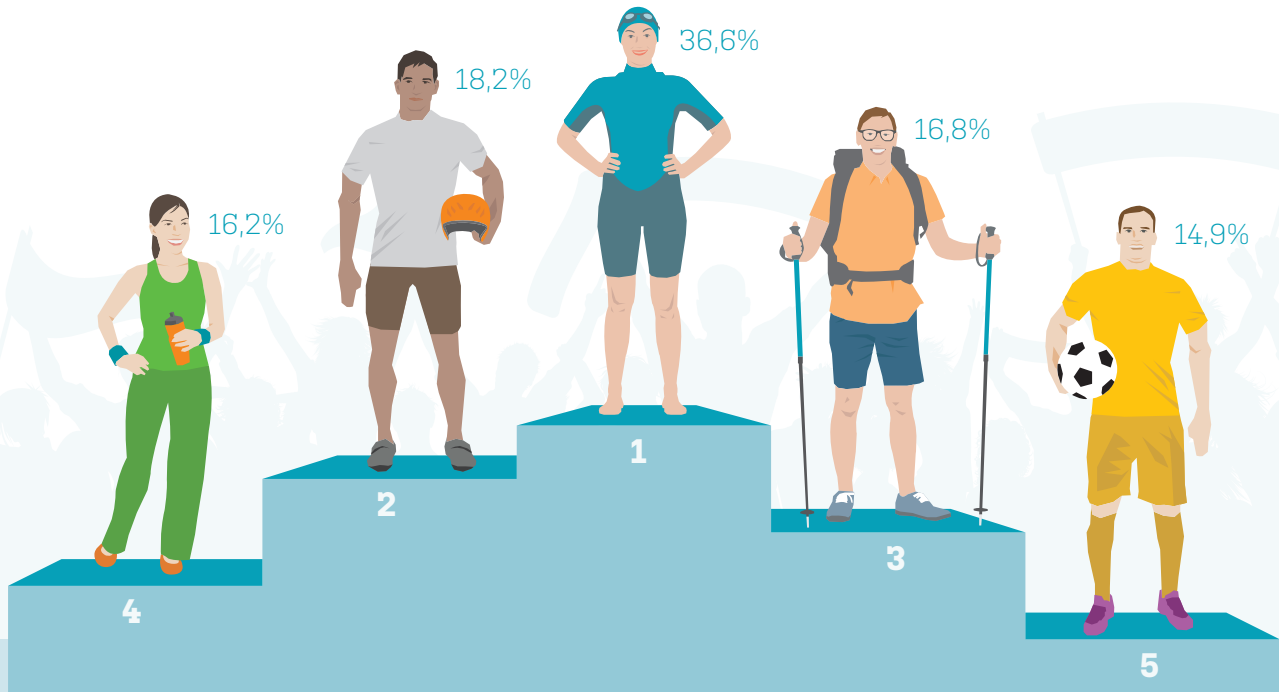
Over het algemeen blijken G-sporters zowel graag in clubverband als buiten een clubcontext te sporten. We merken ook een grote groep van G-sporters die niet binnen een club sporten. Wanneer we deze cijfers vergelijken met sporters zonder een beperking, zien we dat sporten in clubverband populairder is bij G-sporters.

De top 5 van populairste sporten bij de personen met een beperking wordt aangevoerd door zwemmen, gevolgd door recreatief fietsen, wandelsport, fitness en voetbal. De volgorde van deze sporten wijzigt mogelijk per beperkingsgroep en hier en daar verschijnen specifieke sporten zoals goalbal of rolstoelbasket plots in de top 5.

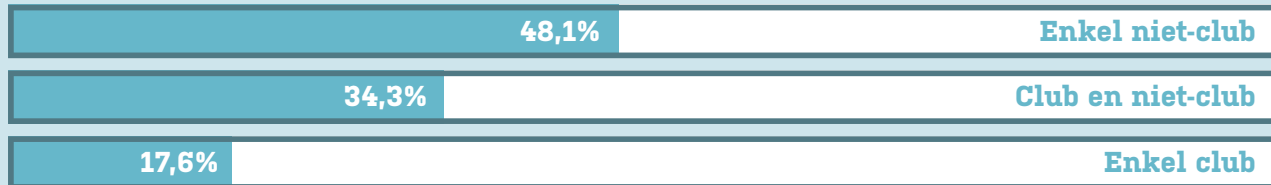
TOP 5 POPULAIRE SPORTEN:

1. Zwemmen
2. Recreatief fietsen
3. Wandelen
4. Fitness
5. Voetbal

SPORTVOORKEUR BIJ G-SPORTERS

SPORTCONTEXTCONTEXT VAN SPORTERS DIE NIET BEVRAAGD ZIJN VIA EEN SPORTORGANISATIE

5. Sportdrempels en motivatie

Het onderzoek besteedt heel wat aandacht aan de drempels en de motivaties van sporters en niet-sporters met een beperking. Binnen deze synthese belichten we de drempels volgens de niet-sporters en de motivatie volgens de sporters.

5 BELANGRIJKSTE DREMPELS VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING OM NIET AAN SPORT TE DOEN

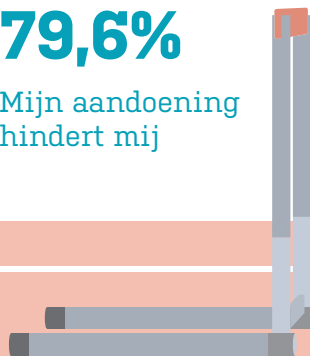
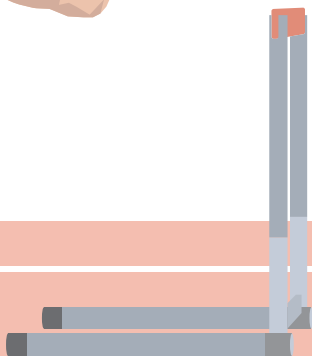
79,6%

Mijn aandoening hindert mij

53,8%

Ik ben afhankelijk van anderen om er te geraken

TOP 3 MOTIEVEN VAN DE REGELMATIGE G-SPORTER

77,7%

Ik beleeft er plezier aan

56,5%

Sport is goed voor mijn gezondheid

28,7%

Ik kan samen met mijn vrienden sporten

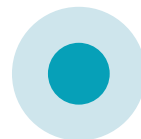
50,4%

Ik ben te moe

48,5%

Ik ben niet voldoende vaardig

46,2%

Ik heb extra hulp nodig van anderen tijdens het sporten

RESULTATEN

PER TYPE HANDICAP

Bovenstaande cijfers schetsen een eerste beeld van 'de sporter met een beperking'. Toch zijn de onderzoekers en G-sport Vlaanderen vzw er zich van bewust dat de verschillen tussen de types handicap groot zijn.

Zo zien we dat 51.8% van alle deelnemers van dit wetenschappelijk onderzoek regelmatig sport.

Bij de personen met een verstandelijke beperking is het aantal regelmatige sporters het grootst (73.5%), gevolgd door personen met het autismespectrumstoornis (67%), doven en slechthorenden (64.8%) en blinden of slechtzienden (55%). Bij de personen met een psychische kwetsbaarheid doet minder dan de helft regelmatig aan sport (46.7%) en bij de personen met fysieke beperking vinden we een zeer klein percentage regelmatige sporters terug (36%). Meer dan de helft van de sporters met een fysieke beperking (53.1%) geeft aan dat ze in het afgelopen jaar geen enkele vorm van actieve sportbeoefening gedaan hebben (= de niet-sporters).

Bij de regelmatige sporters is clubsport de meest populaire context voor sportbeoefening. Dat is zo voor alle beperkingsgroepen behalve voor personen met een psychische kwetsbaarheid die samen met anderen sporten (57.1%), maar niet noodzakelijk in clubverband (42.9%).

Tot slot zien we ook opmerkelijke verschillen als we de drempels en motivaties vergelijken tussen mensen met verschillende types van beperking. Voor personen met een fysieke beperking en blinden/slechtzienden is 'de aandoening hindert mij' de belangrijkste drempel. Ook voor personen met autisme is deze drempel de belangrijkste. Dat laatste is interessant omdat het hier om een heel ander soort handicap gaat.

In de andere beperkingsgroepen vinden we telkens een andere drempel op de eerste plaats. Zo geven doven en slechthorenden (32.9%) vooral aan dat ze sporten te duur vinden, terwijl de meeste personen met een verstandelijke beperking (59%) het hinderlijk vinden om afhankelijk te zijn van anderen. Van de personen met een psychische kwetsbaarheid geven de meesten (55.2%) aan dat ze te moe zijn om te sporten.

FREQUENTIE

36,6%
regelmatige sporter

10,6%
niet-regelmatige sporter

53,1%
niet-sporter

SPORTVOORKEUR

- 1 Zwemmen
- 2 Fitness
- 3 Handbike
- 4 Basketbal
- 5 Recreatief fietsen

FYS
Fysieke
beperking

DREMPELS (%)

- 73,1 Mijn aandoening hindert mij
- 45,6 Ik ben afhankelijk van anderen om tot bij de sportactiviteit te geraken
- 42,5 Ik heb extra hulp nodig van anderen tijdens het sporten
- 41,1 Ik ben vaak te moe om te sporten
- 38,2 Ik ben niet voldoende vaardig om te sporten

MOTIVATIE

52,4%

Ik beleef er plezier aan

55,1%

Het is goed voor mijn gezondheid

36,3%

Het verbetert mijn functionele mogelijkheden

FREQUENTIE

55,2%
regelmatige sporter

15%
niet-regelmatige sporter

29,9%
niet-sporter

SPORTVOORKEUR

- 1 Wandelsport
- 2 Recreatief fietsen
- 3 Zwemmen
- 4 Fitness
- 5 Torbal

VI
Blind /
slechtziend

DREMPELS (%)

- 69,3 Mijn aandoening hindert mij
- 62,2 Ik ben afhankelijk van anderen om tot bij de sportactiviteit te geraken
- 51,2 Ik heb extra hulp nodig van anderen tijdens het sporten
- 37,8 Sportaanbod is te klein in mijn buurt
- 33,1 Er is geen aangepast vervoer

MOTIVATIE

61,4%

Ik beleef er plezier aan

57,5%

Het is goed voor mijn gezondheid

25,2%

Ik voel me welkom

FREQUENTIE

64,8%

regelmatige sporter

17,7%

niet-regelmatige sporter

17,6%

niet-sporter

SPORTVOORKEUR

- 1 Voetbal
- 2 Zwemmen
- 3 Recreatief fietsen
- 4 Wandelsport
- 5 Joggen / loopsport

AU

Doof /
slechthorend

DREMPELS (%)

- 32,9 Sport is duur
- 30,6 Ik heb niet voldoende tijd om (meer) te sporten
- 27,1 Mijn aandoening hindert mij
- 25,7 Ik ervaar nooit drempels en doe altijd voldoende aan sport
- 23,5 Ik geef de voorkeur aan een andere vrijetijdsbesteding dan sport

MOTIVATIE

71,8%

Ik beleef er plezier aan

64,7%

Het is goed voor mijn gezondheid

44,7%

Ik ben met vrienden samen

FREQUENTIE

73,5%

regelmatige sporter

11,3%

niet-regelmatige sporter

15,2%

niet-sporter

SPORTVOORKEUR

- 1 Zwemmen
- 2 Voetbal
- 3 Atletiek
- 4 Recreatief fietsen
- 5 Wandelsport

VE

Verstandelijke
beperking

DREMPELS (%)

59

Ik ben afhankelijk van anderen om tot bij de sportactiviteit te geraken

40,3

Sportaanbod is te klein in mijn buurt

36,1

Mijn aandoening hindert mij

29,7

Ik heb extra hulp nodig van anderen tijdens het sporten

28,7

Er is onvoldoende sportinfrastructuur in mijn buurt

MOTIVATIE

78,4%

Ik beleef er plezier aan

44,8%

Het is goed voor mijn gezondheid

36,8%

Ik ben met vrienden samen

FREQUENTIE

46,7%
regelmatige sporter

13,3%
niet-regelmatige sporter

40%
niet-sporter

SPORTVOORKEUR

- 1 Wandelsport
- 2 Zwemmen
- 3 Recreatief fietsen
- 4 Fitness
- 5 Dansen

PSY

Psychische
kswetsbaarheid

DREMPELS (%)

55,2

Ik ben vaak te moe
om meer te sporten

54,3

Mijn aandoening hindert mij

41

Ik ben bang van wat anderen
over mij zullen zeggen

39

Sport is duur

31,4

Ik ben niet voldoende vaardig om te sporten

MOTIVATIE

54,3%

Ik beleef er
plezier aan

60%

Het is goed voor
mijn gezondheid

30,5%

Ik verlies er
gewicht door

FREQUENTIE

67%
regelmatige sporter

14,7%
niet-regelmatige sporter

18,3%
niet-sporter

SPORTVOORKEUR

- 1 Zwemmen
- 2 Joggen / loopsport
- 3 Recreatief fietsen
- 4 Voetbal
- 5 Fitness

ASS
Autisme

DREMPELS (%)

- 45,4 Mijn aandoening hindert mij
- 44 Ik ben afhankelijk van anderen om tot bij de sportactiviteit te geraken
- 39,9 Ik ben bang van wat anderen over mij zullen zeggen
- 29,4 Ik ben vaak te moe om meer te sporten
- 27,5 Ik geef de voorkeur aan een andere vrijetijdsbesteding dan sport

MOTIVATIE

73,4%

Ik beleef er plezier aan

49,1%

Het is goed voor mijn gezondheid

33,5%

Ik voel me welkom

SUPPORTEREN VOOR G-SPORT? VANDAAG, MORGEN, ALTIJD!

'Supporters voor G-sport Vlaanderen' is het nieuwe initiatief van G-sport Vlaanderen vzw. Als campagne, community én foundation doorbreekt 'Supporters voor G-sport Vlaanderen' alle taboes en zetten we G-sport op de kaart. Vandaag, morgen, voor altijd! Want een handicap is geen belemmering om te kunnen sporten en te bewegen. Integendeel.

Supporter zeker verder via de website www.supportersvoorgsporters.be en moedig vrienden, kennissen, collega's en familie aan om hetzelfde te doen. G-sport Vlaanderen vzw is op zoek naar 50.000 supporters en jij hoort daar zeker bij! G-sport Vlaanderen vzw en het bedrijfsleven: een scorend team 'Supporters voor G-sport Vlaanderen' kan rekenen op de steun van bedrijven die sociaalmaatschappelijk ondernemen hoog in het vaandel dragen. Pidpa, BASF Antwerpen, Total, Zeelandia, Rezinal, Vlaams en Neutraal Ziekenfonds, Idemasport, Ravago Logistics, MediaComm en Sport Vlaanderen behoren tot deze sportieve en geëngageerde partners. Vanuit G-sport Vlaanderen een dikke dankjewel voor jullie onvoorwaardelijke en enthousiaste steun.